

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 11 Μαρτίου 2021, με την ακόλουθη σύνθεση: Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Βασιλική Σοφιανού και Δέσποινα Τζούμα, Σύμβουλοι, Κωνσταντίνα Σταμούλη και Χρυσούλα Μιχαλάκη (εισηγήτρια), Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Επιτροπεύων Πάρεδρος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Δημήτριος Κοκοτσής, που αναπληρώνει νόμιμα την κωλυόμενη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Φραγκοπανάγου, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από ... αγωγή (Α.Β.Δ. ..., η οποία κατατέθηκε στο Διοικητικό Πρωτοδικείο ... στις ... και περιήλθε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις ..., μετά την ... παραπεμπτική απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ...):

Του ..., ο οποίος απεβίωσε μετά την άσκηση της αγωγής (...) και τη δίκη συνεχίζουν, ως νόμιμοι κληρονόμοι του, τα τέκνα του ..., οι οποίοι δεν παραστάθηκαν,

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά δηλώσεως της Παρέδρου της Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Σπυριδούλας Θωμοπούλου.

Το ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ), που κατοικοεδρεύει στην Αθήνα (οδός Αγίου Κωνσταντίνου 8) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, παραστάθηκε ομοίως διά

δηλώσεως της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Σπυριδούλας Θωμοπούλου. Στη συζήτηση κλητεύθηκε υπό την ιδιότητά του ως φορέα που από 1.1.2017 είναι υπόχρεο για την πληρωμή των συντάξεων του Δημοσίου και από 1.5.2018 έχει την αρμοδιότητα κανονισμού σύνταξης των συνταξιούχων του Δημοσίου, βάσει του άρθρων 51Α [όπως προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020, (Α΄ 43)] και 100 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85) και των κ.υ.α. 124456/0092/13.12.2016 (Β΄ 4074) και 2915/783/17.1.2018 (Β΄ 55), καθ' υποκατάσταση του Ελληνικού Δημοσίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον Επιτροπεύοντα Πάρεδρο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την παραδοχή της αγωγής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη μέσω της διαδικτυακής υπηρεσίας e:Presence.gov.gr [άρθρο 295 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 4700/2020, Α΄ 127)].

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Όπως προκύπτει από το απόσπασμα της ... ληξιαρχικής πράξης θανάτου του Ληξιάρχου Δήμου ..., ο αρχικώς ενάγων απεβίωσε στις ..., δηλαδή μετά την άσκηση της αγωγής. Συνεπεία του θανάτου του ενάγοντος επήλθε διακοπή της δίκης, η οποία νομίμως επαναλαμβάνεται από τα δύο τέκνα του, ..., που υπεισέρχονται στη δικονομική του θέση και συνεχίζουν από κοινού στο όνομά τους τη δίκη [άρθρα 74, 75 και 76 του π.δ/τος 1225/1981 και ήδη άρθρα 52, 53 και 54 της Δικονομίας του ΕλΣυν, ν. 4700/2020 (Α΄ 127), βλ. σχετ. τα προσκομιζόμενα επικυρωμένα αντίγραφα του ... πιστοποιητικού πλησιεστέρων συγγενών του Δήμου ..., της ... Πράξης Αποδοχής Κληρονομίας της Συμβολαιογράφου ..., του ... Πιστοποιητικού μη Αποποίησης Κληρονομίας της Γραμματέως του Ειρηνοδικείου ... και την συνταχθείσα από τη Γραμματέα του Ειρηνοδικείου Λαμίας ... έκθεση δήλωσης αποποίησης, σύμφωνα με την οποία η ... αποποιήθηκε την επαχθείσα σε αυτήν κληρονομία, καθώς και τις από ... και από ... δηλώσεις των τέκνων του ενάγοντος περί συνέχισης της δίκης].

2. Με την υπό κρίση αγωγή, η οποία παραπέμφθηκε με την ... απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, ως έχοντας δικαιοδοσία για την εκδίκασή της, ο αρχικώς ενάγων, πολιτικός συνταξιούχος εν ζωή, ζητεί να υποχρεωθεί το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο να του καταβάλλει, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το ποσό των 1.479,09 ευρώ (504.000 δραχμές). Το ποσό αυτό αντιστοιχεί, κατά τους ισχυρισμούς του, στο επίδομα οικογενειακών βαρών της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 1505/1984 χρονικού διαστήματος από 1.1.1996 έως 31.12.1996, αντίστοιχα, στην οικογενειακή παροχή λόγω γάμου και τέκνων του άρθρου 12 του ν. 2470/1997 χρονικού διαστήματος από 1.1.1997 έως 31.12.1998, που, όπως προβάλλεται, μη νομίμως δεν του καταβλήθηκε με τη σύνταξή του (βλ. και ΕλΣ 861/2009).

3. Εξ άλλου, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 34 της Δικονομίας του ΕλΣ, που τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 349 παράγραφος 1 και 357, νομίμως έλαβε χώρα η συζήτηση της υπόθεσης στις 11.3.2021 μετά τις από ... δηλώσεις των ως άνω συνεχιζόντων τη δίκη περί προόδου αυτής, αφού το ποσό της αμφισβητούμενης κύριας απαίτησης υπολείπεται του ποσού των 1.500,00 ευρώ [πρβλ. ΣτΕ 487/2021, ΔΕφΑθ 345/2021, συναφώς βλ. και την ισχύουσα κατά την αναφερόμενη στην αρχή δικάσιμο (11.3.2021) ΚΥΑ με αριθμό Δ1α/ΓΠ.οικ. 14453 (Β'/895/6.3.2021) και θέμα "Αντικατάσταση της υπό στοιχεία Δ1α/ Γ.Π.οικ.13805/3.3.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από την Πέμπτη, 4 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και την Τρίτη, 16 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00» (Β' 843)", επίσης πρβλ. ΣτΕ 783/2018 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία].

4.1. Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ/τος 1225/1981, που ως διάταξη δικονομικού πλαισίου εφαρμόζεται σε όλες τις ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες [βλ. και άρθρο 72 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ), κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (Α' 97), που εφαρμόζεται, όμως, αναλόγως κατ' άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, μετά την αντικατάσταση του τελευταίου με την παράγραφο 2 του άρθρο 12 του ν. 3472/2006 (Α' 135), βλ ήδη άρθρο 131 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ν. 4700/2020, Α' 127], συνάγεται ότι επί αγωγών συνταξιούχων υπαγόμενων στο συνταγματικώς

κατοχυρωμένο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημόσιων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών με αντικείμενο την ικανοποίηση απαιτήσεων που απορρέουν από τη συνταξιοδοτική τους σχέση, είτε ευθέως εκ του νόμου, είτε ένεκα αδικοπραξίας κατ' άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ., παθητικώς νομιμοποιείται πάντοτε το Ελληνικό Δημόσιο (πρβλ. ΕλΣ Ολ 1574/2019). Και τούτο, διότι, το Δημόσιο μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, συνιστά τον εκ του Συντάγματος εγγυητή του συστήματος και τελικό υπόχρεο της καταβολής των συντάξεων, ως συνέχειας των αποδοχών (βλ. ΕλΣ Ολ 2020/2020, 137/2019, 1388, 1277, 32/2018, 244/2017, II Τμ. 930/2019), αλλά και τον κατ' αρχήν φορέα της συνταξιοδοτικής σχέσης (βλ. άρθρο 1 των διαδοχικώς ισχυσάντων Συνταξιοδοτικών Κωδίκων, του α.ν. 1854/1951, του π.δ/τος 1041/1979, Α' 292, του π.δ/τος 166/2000, Α' 153, και π.δ/τος 169/2007, Α' 210), με συνέπεια να καταλαμβάνεται από τις συνέπειες της δικαστικής απόφασης (εκτελεστότητα, δεδικασμένο, υποχρέωση συμμόρφωσης), ανεξαρτήτως του εάν βαρύνεται αποκλειστικώς αυτό με την πληρωμή του ποσού ή εάν η σχετική αρμοδιότητα έχει διοικητικώς μεταβιβασθεί σε άλλον φορέα, ο οποίος έχει αναδεχθεί και το οικείο οικονομικό βάρος (βλ. ΕλΣ Ολ 2020/2020, 32/2018, 244/2017).

4.2. Υπό το πρίσμα αυτό, η παθητική νομιμοποίηση του Ελληνικού Δημοσίου δεν αίρεται ακόμη και μετά τη σύμφωνη με το Σύνταγμα ρυθμιστικώς διακριτή και λειτουργικώς αυτοτελή ένταξη του ειδικού αυτού συνταξιοδοτικού συστήματος στο ευρύτερο δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα και στο οργανωτικό σχήμα του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ήδη μετονομασθέντος από 1.3.2020 σε «Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ) [βλ. άρθρα 1 εδ. β', 1B παρ. 2 και τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β του ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις οικείες διατάξεις του ν. 4670/2020, σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις των άρθρων 51, 53, 70 και 100 του ν. 4387/2016 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες κ.υ.α. 124456/0092/13.12.2016 (Β' 4074), περί μεταφοράς από 1.1.2017, της αρμοδιότητας πληρωμής και αναδρομικών συντάξεων στον τότε ΕΦΚΑ και 2915/783/17.1.2018 (Β' 55), για την ολοκλήρωση μέχρι τις 30.4.2018 της μεταφοράς αρμοδιοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών στον εν λόγω φορέα και επί της σύμφωνης με το Σύνταγμα ένταξης της κατηγορίας αυτής στον τότε ΕΦΚΑ και ήδη e-ΕΦΚΑ ως εκ της αναδρομικής ισχύος των ερμηνευτικών διατάξεων των άρθρων 19, 20, 21, 22 και 23 του ν. 4670/2020 βλ. ΕλΣ Ολ. 2020/2020 σκ. 135 επ.]. Ειδικότερα, από τις ως

άνω οργανικές διατάξεις περί e-ΕΦΚΑ, ερμηνευόμενες υπό το φως της συνταγματικών αρχών που διέπουν το ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών και ελλείπει ρητής, ειδικής και σαφούς αντίθετης ρύθμισης συνάγεται ότι ο e-ΕΦΚΑ δεν συνιστά οιονεί καθολικό διάδοχο του Δημοσίου, ούτε συνεχίζει τις σχετικές δίκες αυτού, όπως αντιθέτως συμβαίνει με τους φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς κοινωνικής ασφάλισης που συγχωνεύθηκαν σ' αυτόν και απώλεσαν τη νομική τους προσωπικότητα (βλ. σχετικώς ΣτΕ 1965, 1835, 1383, 442/2018) ή κατά το σκέλος που απορροφήθηκαν από τον e-ΕΦΚΑ και με τη μεταφορά σ' αυτόν των κοινωνικοασφαλιστικών τους αρμοδιοτήτων (βλ. σχετικώς για τον ΟΓΑ, ΣτΕ 1839, 1670, 29/2018, 3326, 2128, 744/2017 και για το NAT, ΣτΕ 1067/2018). Αυτό, άλλωστε, συνάγεται και από τη σταδιακή μεταφορά των σχετικών συνταξιοδοτικών αρμοδιοτήτων του Δημοσίου στον e-ΕΦΚΑ με ειδικές ρυθμίσεις, όλως διακριτές από το σύστημα της εκ του νόμου οιονεί καθολικής διαδοχής, που υιοθετήθηκε για τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, και χωρίς να προβλέπεται ρητώς καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι ο e-ΕΦΚΑ υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Δημοσίου, που απορρέουν από την άσκηση των συνταξιοδοτικών του αρμοδιοτήτων (πρβλ. a contrario ΣτΕ 3436/2015, 4097/2015, 3298, 3297/2017, 1592/2010). Δοθέντος δε, ότι στις ρυθμίσεις των άρθρων 51, 53, 70 και 100 του ν. 4387/2016 και των ως άνω κ.υ.α. δεν ορίζεται κατά τρόπο ρητό, σαφή και προβλέψιμο [πρβλ. ΕλΣ Ολ. 244/2017, ΣτΕ Ολ. 2649, 1738/2017, πρβλ. ΑΕΔ 14/2013, ΣτΕ 2034/2011 Ολ., 4731/2014, 640/2015 κ.ά., ΔΕΕ απόφ. της 18.11.2008, C-158/07, Jacqueline Förster κατά Hoofddirectie van de Informatie Beheer Groep, σκ. 67, βλ. και τον ν. 4048/2012 «Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης» (Α' 34), στο άρθρο 2 παρ. 1 περ. η' και ήδη άρθρο 58 παρ. 1 περ. η του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133), όπου μεταξύ των αρχών καλής νομοθέτησης περιλαμβάνεται και η ασφάλεια δικαίου], ότι το Ελληνικό Δημόσιο παύει να ευθύνεται για την ικανοποίηση των σχετικών αξιώσεων και ότι αποκλειστικώς υπόχρεος προς ικανοποίηση αυτών φορέας καθίσταται πλέον ο e-ΕΦΚΑ, συνάγεται, τόσο υπό το φως των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ περί πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, όσο και των άρθρων 17 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ για την

προστασία της περιουσίας, όπως των συνταξιοδοτικής φύσης αξιώσεων, ότι το Ελληνικό Δημόσιο παραμένει υπόχρεο προς ικανοποίηση των σχετικών αξιώσεων της εν λόγω κατηγορίας δικαιούχων είτε αυτές γεννήθηκαν πριν από τη σύσταση του τότε ΕΦΚΑ, ήτοι πριν από την 1.1.2017 είτε μετά τη σύσταση αυτού (βλ. και ΕΛΣ Ολ. 2020/2020, σκ. 138 επ.). Εξ άλλου, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις, συνάγεται ότι από την τελευταία ως άνω ημερομηνία θεσπίζεται σε βάρος του e-ΕΦΚΑ και δική του αυτοτελής και πρόσθετη υποχρέωση καταβολής των σχετικών ποσών στους δικαιούχους, χωρίς να αποσβέννεται η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου (πρβλ. άρθρο 477 του Αστικού Κώδικα περί της σωρευτικής αναδοχής χρέους, ελλείπει αντίθετης, ρητής και σαφούς ρύθμισης και ΑΠ 60/2017, 984/2006, 557/1999), υπό το φως και των άρθρων 20 παρ. 1 και 17 του Συντάγματος, 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου αυτής (πρβλ. αποφ. ΕΔΔΑ της 13.9.2011, Ζαφρανάς κατά Ελλάδος, σκ. 36, της 5.2.2009 Βοντάς κατά Ελλάδος, σκ. 35, της 31.5.2007 Bistronic κατά Κροατίας, σκ. 33, της 27.3.2007 Αποστολίδης και λοιποί κατά Τουρκίας, σκ. 70, της 21.5.2002 Jokela κατά Φινλανδίας, σκ. 45).

4.3 Στην υπό κρίση υπόθεση, η ένδικη αξίωση αφορά, ως προεκτέθη, στο επίδομα οικογενειακών βαρών της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 1505/1984 χρονικού διαστήματος από 1.1.1996 έως 31.12.1996, αντίστοιχα, στην οικογενειακή παροχή λόγω γάμου και τέκνων του άρθρου 12 του ν. 2470/1997 χρονικού διαστήματος από 1.1.1997 έως 31.12.1998, συνολικού ποσού 1.479,09 ευρώ (504.000 δραχμές), το οποίο, όπως προβάλλεται, παρέλειψε το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο να χορηγήσει στον αρχικώς ενάγοντα με την σύνταξή του, κατά παράβαση των άρθρων 4 και 21 του Συντάγματος. Ενόψει τούτων και όσων έγιναν δεκτά στις προηγούμενες σκέψεις, το Ελληνικό Δημόσιο, νομιμοποιείται παθητικώς στην παρούσα δίκη. Τούτο δε, ανεξαρτήτως της παράλληλης ευθύνης και του e-ΕΦΚΑ, ως εις ολόκληρον οφειλέτη, κατά τα προεκτεθέντα, η οποία πάντως δεν ασκεί επιρροή επί της παθητικής νομιμοποίησης του Δημοσίου.

5. Κατόπιν αυτών, η υπό κρίση αγωγή, για την οποία καταβλήθηκε το ανάλογο τέλος δικαστικού ενσήμου (σχετ. ειδικό έντυπο γραμματίο δικαστικού ενσήμου του Δημοσίου 35258 και 4734 σειράς Α΄) έχει ασκηθεί αρμοδίως και κατά τα λοιπά παραδεκτώς, είναι δε περαιτέρω ερευνητέα, ως προς την νομική και ουσιαστική της βασιμότητα.

6. Το Σύνταγμα στο άρθρο 4 παρ.1 ορίζει ότι : «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» και στο άρθρο 21 παρ.1 ότι : «Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης

και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους». Περαιτέρω, ο ν.1505/1984 «Αναδιάρθρωση μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις» (Α, 194), στις διατάξεις του οποίου υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί υπάλληλοι του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (άρθρο 1), ορίζει στο άρθρο 8 ότι: «Πέραν του κατά το προηγούμενο άρθρο μηνιαίου βασικού μισθού παρέχονται και τα επιδόματα χρόνου υπηρεσίας [...] οικογενειακών βαρών [...]». Συναφώς, το άρθρο 11, που φέρει τον τίτλο «Επίδομα οικογενειακών βαρών» ορίζει στην παράγραφο 1, όπως αυτή έχει αντικατασταθεί με την παρ.1 του άρθρου 4 του ν. 1810/1988 (Α' 223) ότι: «Το οικογενειακό επίδομα ορίζεται για όλους τους υπαλλήλους, σε ποσοστό επί του βασικού μισθού του μισθολογικού κλιμακίου 20 ως εξής: α) Έγγαμος χωρίς παιδιά 10% β) Για κάθε παιδί το επίδομα αυτό προσαυξάνεται: αα. για τα δύο πρώτα 5% για το καθένα [...]], στην παράγραφο 2 ότι : «Το επίδομα αυτό χορηγείται για παιδιά προερχόμενα από νόμιμο γάμο, φυσικά, θετά, νομιμοποιηθέντα και αναγνωρισθέντα, εφόσον είναι άγαμα και δεν υπερβαίνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους [...]], στην παράγραφο 3 ότι : «Ειδικά για παιδιά που φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές το επίδομα παρέχεται και κατά το χρόνο φοίτησής τους, όπως αυτός προβλέπεται από τον οργανισμό κάθε σχολής και πάντως όχι πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους», στην παράγραφο 5 ότι: «Για τη διακοπή του επιδόματος αυτού, λόγω συμπλήρωσης των ανωτέρω κατά περίπτωση ορίων ηλικίας, ως ημέρα γέννησης των παιδιών θεωρείται πάντοτε η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησής τους» και στην παράγραφο 6, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί από το εδάφιο γ' της παρ.11 του άρθρου 52 του ν.1591/1986 (Α' 50) ότι: «Στην περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., ή συνταξιούχοι των υπηρεσιών αυτών, ο καθένας θα παίρνει το μισό από το προβλεπόμενο, κατά περίπτωση, επίδομα στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού. Αν ο ένας από τους συζύγους είναι υπάλληλος ή συνταξιούχος των υπηρεσιών του προηγούμενου εδαφίου και ο άλλος υπάλληλος ή συνταξιούχος: α) Του υπόλοιπου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετήθηκε με τη διάταξη της παρ.6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Φ.Ε.Κ. 65), β) Των Ν.Π.Ι.Δ. που δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του Δημοσίου Τομέα της προηγούμενης περίπτωσης πλην όμως λειτουργούν με μορφή οργανισμού κοινής ωφέλειας ή κρατικής επιχείρησης, γ) Των ιδιωτικών τραπεζών εν γένει και δ) Είναι δικαιούχος

επιδόματος οικογενειακών βαρών από το Διανεμητικό Λογαριασμό Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών (Δ.Λ.Ο.Ε.Μ.) του Ο.Α.Ε.Δ., ως υπάλληλος ή συνταξιούχος οποιασδήποτε από τις παραπάνω Υπηρεσίες, τότε το επίδομα οικογενειακών βαρών καταβάλλεται στον έναν απ' αυτούς, κατεπιλογή τους». Επίσης, με την απόφαση 2007060/552/0011/1989 του Υπουργού των Οικονομικών (Β' 69), ως βασικός μισθός υπολογισμού του οικογενειακού επιδόματος από 1-4-1989 ορίστηκε το 13ο μισθολογικό κλιμάκιο, στο δε άρθρο 4 του ν. 2129/1993 (Α' 57) ορίστηκε ότι: «Το βάσει του άρθρου 11 του ν.1505/1984, όπως επεκτάθηκε μεταγενεστέρως, καταβαλλόμενο επίδομα οικογενειακών βαρών διπλασιάζεται από 1-7-1993 [...]» Περαιτέρω, ο ν.1694/1987 «Επέκταση διατάξεων του ν. 1505/1984 σε πολιτικούς συνταξιούχους του δημοσίου [...]» (Α' 35), ορίζει στο άρθρο 12, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις της 2007088/556/0022/23-1-1989 απόφασης του Υπουργού των Οικονομικών (Β' 69), που κυρώθηκε με το άρθρο 8 παρ. 1 εδ. γ' του ν. 1859/1989 (Α' 153) ότι: «1. Το επίδομα οικογενειακών βαρών που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 11 του Ν. 1505/1984 όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του Ν. 1810/1988 παρέχεται στο ακέραιο από 1 Ιουλίου 1988 και σ' όλες τις κατηγορίες των συνταξιούχων και βοηθηματούχων του Δημοσίου που αναφέρονται στο άρθρο 4 του Ν. 1203/1981, εφεξής δε η χορήγησή του γίνεται όπως και στους εν ενεργεία δημοσίους υπαλλήλους [...]».

7. Εξάλλου, ο ν. 2470/1997 «Αναμόρφωση μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις» (Α' 40), ο οποίος ισχύει από 1-1-1997, και στις διατάξεις του οποίου υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί υπάλληλοι του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, στο άρθρο 12, με τίτλο «Οικογενειακή παροχή» ορίζει ότι: «1. Για την ενίσχυση της οικογένειας των υπαλλήλων, που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου, χορηγείται μηνιαία οικογενειακή παροχή, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των υπαλλήλων, ως εξής : α. Για οικογένεια έγγαμων υπαλλήλων, χωρίς ή με ενήλικα τέκνα, δώδεκα χιλιάδες (12.000) δραχμές. β. Για οικογένεια με τέκνα ανήλικα ή ανίκανα σωματικά ή πνευματικά για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό αναπηρίας 50% τουλάχιστον, η ανωτέρω παροχή προσαυξάνεται κατά έξι χιλιάδες (6.000) δραχμές για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα, κατά δώδεκα χιλιάδες (12.000) δραχμές για το τρίτο, κατά δεκαέξι χιλιάδες (16.000) δραχμές για το τέταρτο και κατά είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) δραχμές για καθένα από το πέμπτο και άνω. Η κατά τα ανωτέρω προσαύξηση χορηγείται για τέκνα προερχόμενα από γάμο,

φυσικά, θετά ή αναγνωρισθέντα, εφόσον είναι άγαμα και δεν υπερβαίνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους ή το 19ο έτος, εφόσον φοιτούν στη Μέση Εκπαίδευση. 2. Ειδικά, για τέκνα που φοιτούν σε ανώτερες και ανώτατες σχολές, καθώς και σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), η προσαύξηση της προηγούμενης παραγράφου παρέχεται μόνο κατά το χρόνο φοίτησής τους, όπως αυτός προβλέπεται από τον Οργανισμό κάθε Σχολής, σε καμιά όμως περίπτωση πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους. 3. Για τη διακοπή της προσαύξησης της παροχής αυτής, λόγω συμπλήρωσης των ανωτέρω, κατά περίπτωση, ορίων, ως ημέρα γέννησης των παιδιών θεωρείται η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησής τους και, προκειμένου περί φοιτητών ή σπουδαστών, η λήξη του ακαδημαϊκού ή σπουδαστικού έτους. 4. (όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε από 1-1-1997 με την παρ. 1 του άρθρου 21 του ν.2515/1997, Φ.Ε.Κ. Α΄, 154). Στην περίπτωση που ο ένας από τους δύο συζύγους λαμβάνει οικογενειακό επίδομα από οποιαδήποτε πηγή του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, τότε στον έτερο σύζυγο υπάλληλο του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. καταβάλλεται συμπληρωματικό ποσό ως εξής: α. το ποσό των προσαυξήσεων λόγω τέκνων, όταν το καταβαλλόμενο στον έτερο αναφέρεται μόνο σε επίδομα γάμου, β. το βασικό ποσό της οικογενειακής παροχής, χωρίς προσαυξήσεις, όταν το καταβαλλόμενο ποσό στον έτερο αναφέρεται μόνο σε επίδομα τέκνων [...] 5. Στην περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α., η ανωτέρω παροχή καταβάλλεται στον ένα απ' αυτούς, κατ' επιλογή τους, με κοινή υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Φ.Ε.Κ. Α΄, 75), που υποβάλλεται στους εκκαθαριστές αποδοχών και των δύο συζύγων [...]». Ακολούθως, ο ν. 2592/1998 «Αναπροσαρμογή συντάξεων πολιτικών συνταξιούχων του Δημοσίου, ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις» (Α΄ 57) στο άρθρο 5 παρ.6 ορίζει ότι: «Η οικογενειακή παροχή που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, χορηγείται από 1^{ης} Ιανουαρίου 1997 με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις στους συνταξιούχους και βοηθηματούχους του Δημοσίου γενικά».

8. Από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι το οικογενειακό επίδομα, που προέβλεπαν οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν.1505/1984 και το οποίο, με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, μετονομάστηκε σε οικογενειακή παροχή, χορηγείται στους έγγαμους υπαλλήλους του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ως μέρος της αντιπαροχής για την προσφερόμενη

εργασία τους και αποτελεί προσαύξηση του μισθού που λαμβάνουν για την αντιμετώπιση των πρόσθετων οικογενειακών βαρών που συνεπάγεται η δημιουργία οικογένειας. Η ευμενέστερη αυτή μισθολογική μεταχείριση των έγγαμων υπαλλήλων είναι επιτρεπτή συνταγματικώς λόγω της προβλεπόμενης από το άρθρο 21 του Συντάγματος προστασίας του γάμου, της οικογένειας, της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας, στο πλαίσιο της οποίας ο κοινός νομοθέτης εξουσιοδοτείται, μεταξύ άλλων, να θεσπίσει πρόσθετη αμοιβή για τους εργαζόμενους που συνάπτουν γάμο και δημιουργούν οικογένεια. Η καθιέρωση όμως διακρίσεων μεταξύ των υπαλλήλων που βρίσκονται στην ίδια οικογενειακή κατάσταση, βάσει ειδικών προϋποθέσεων που δεν συνδέονται με την παρεχόμενη από αυτούς εργασία, αλλά, είτε με την παροχή ή όχι εργασίας του συζύγου του υπαλλήλου, είτε με το καθεστώς εργασίας του τελευταίου στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, όπως είναι η στέρηση με τις διατάξεις αυτές (άρθρα 11 παρ.6 του ν. 1505/1984 και 12 παρ.4 και 5 του ν. 2470/1997) της απόληψης στο ακέραιο του οικογενειακού επιδόματος του άρθρου 11 του ν. 1505/1984 και της οικογενειακής παροχής του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, από υπάλληλο του Δημοσίου ή των ν.π.δ.δ., με κριτήριο το τυχαίο γεγονός ότι αυτός έχει σύζυγο υπάλληλο του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων των άρθρων 11 παρ.6 του ν. 1505/1984 και 12 παρ. 4 και 5 του ν. 2470/1997, ενώ αντίθετα, συνάδελφοί τους, που οι σύζυγοί τους δεν εργάζονται, ή εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα πλην των ιδιωτικών νομικών προσώπων των παραπάνω διατάξεων, το δικαιούνται στο ακέραιο, είναι αντίθετη με τη συνταγματική αρχή της ισότητας. Περαιτέρω, οι διακρίσεις αυτές αντιστρατεύονται και τους στόχους του άρθρου 21 παρ.1 του Συντάγματος, το οποίο αντιλαμβάνεται ως ισότιμη τη συμμετοχή των συζύγων στη δημιουργία της οικογένειας. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις των άρθρων 11 παρ.6 του ν.1505/1984 και 12 παρ.4 και 5 του ν. 2470/1997, οι οποίες απαγορεύουν τη διπλή καταβολή του οικογενειακού επιδόματος σε περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., ή όταν ο ένας από αυτούς είναι υπάλληλος των υπηρεσιών αυτών και ο άλλος υπάλληλος του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή μέρους του ιδιωτικού τομέα, αντίκεινται στις προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις και συνεπώς είναι ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες. Κατόπιν αυτού, ισχύει στην προκειμένη περίπτωση και είναι άμεσα εφαρμοστέος ο γενικός κανόνας των παρ.1 του άρθρου 11 του ν.1505/1984 και 1 του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, σύμφωνα με τον οποίο οι έγγαμοι υπάλληλοι λαμβάνουν ολόκληρο το οικογενειακό επίδομα και ολόκληρη την οικογενειακή παροχή αντίστοιχα, προσαυξανόμενα ανάλογα με τον

αριθμό των τέκνων τους, χωρίς τις διακρίσεις στις οποίες προβαίνουν οι κρινόμενες ως αντισυνταγματικές, σύμφωνα με όσα ήδη εκτέθηκαν, παράγραφοι. Τα ίδια ισχύουν και αναφορικά με τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους του Δημοσίου εν γένει, αφού σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 παρ.1 του ν.1694/1987 και 5 παρ.6 του ν.2592/1998, το ως άνω οικογενειακό επίδομα ή παροχή χορηγείται και σ' αυτούς με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που χορηγείται και στους εν ενεργεία υπαλλήλους του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. (βλ. σχετ. την 3/2001 απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, αναφορικά με τη συνταγματικότητα της διάταξης της παρ.6 του άρθρου 11 του ν.1505/1984 και την 1591/2002 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αναφορικά με τη συνταγματικότητα των διατάξεων των παρ.4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, ΕλΣυν 1054/2002, 1403/2003 κ.α.). Επομένως, με βάση τις σκέψεις αυτές, η ένδικη αγωγή, ως ευθεία αγωγή, της οποίας η υποκειμένη αιτία αφορά σε παρακολούθημα του δημοσίου δικαιώματος της σύνταξης (άρθρο 98 παρ.1 Συντ.απόφ.4/2001 Α.Ε.Δ.), το οποίο ορίζεται και οφείλεται απ' ευθείας από το νόμο και την πληρωμή του οποίου αρνείται το Δημόσιο, είναι νόμο βάσιμη, στηριζόμενη στις ανωτέρω, διατάξεις και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω.

9. Συναφώς, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι ο αρχικώς ενάγων, πρώην μόνιμος υπάλληλος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, κλάδος Δασκάλων ΠΕ70, κατέστη πολιτικός συνταξιούχος το έτος 1995, έχοντας συνολική συντάξιμη υπηρεσία από έτη 32-07-16 [βλ. την ... βεβαίωση του Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ... , ... απόφαση του Προϊσταμένου της Δ/νσης Π.Ε. Νομού ... (...) καθώς και ... πράξη της Δ/νσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γ.Λ.Κ., με την οποία κανονίστηκε η σύνταξη της ...]. Περαιτέρω, ο αρχικώς ενάγων ήταν από το έτος 1970 έγγαμος, η δε σύζυγός αυτού ήταν δημόσιος υπάλληλος. Από το γάμο τους αυτό απέκτησαν δύο τέκνα- τον μεν ..., που γεννήθηκε στις 3.4.1971, τη δε ... που γεννήθηκε στις 20.4.1973 και κατά το πανεπιστημιακό έτος 1997-1998 ήταν φοιτήτρια του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του ..., συγκεκριμένα δε διένυε το 6^ο έτος σπουδών (βλ. το ... πιστοποιητικό του Δημάρχου ... καθώς και την από ... βεβαίωση της προαναφερόμενης Σχολής). Με την κρινόμενη αγωγή ο αρχικώς ενάγων υποστηρίζει ότι από 1.1.1996 έως 31.12.1998 δεν έλαβε το οικογενειακό επίδομα του άρθρου 11 του ν. 1505/1984, αντίστοιχα την

οικογενειακή παροχή λόγω γάμου και τέκνων του άρθρου 12 του ν. 2470/1997, που λάμβανε η σύζυγός του, προσκομίζει δε προς απόδειξη του ισχυρισμού του αυτού την ... βεβαίωση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ... , με την οποία βεβαιώνεται ότι κατά το επίδικο χρονικό διάστημα η σύζυγος του αρχικώς ενάγοντος, δασκάλα, λάμβανε οικογενειακό επίδομα-συζύγου και τέκνων- σε ποσοστό 100%. Προβάλλοντας δε την αντισυνταγματικότητα των προαναφερομένων διατάξεων, ζητεί να υποχρεωθεί το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο να του καταβάλει νομιμοτόκως το συνολικό ποσό του 504.000 δρχ. (ήδη 1.479,09 ευρώ), το οποίο αντιστοιχεί στην παροχή αυτή του εν λόγω διαστήματος. Με δεδομένα τα ανωτέρω, ο αρχικώς ενάγων, ο οποίος πράγματι κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα δεν έλαβε το επίδομα οικογενειακών βαρών, αντίστοιχα, την οικεία οικογενειακή παροχή λόγω γάμου και τέκνου, εδικαιούτο - σύμφωνα με τις σκέψεις που προηγήθηκαν, την ένδικη προσαύξηση επί της συντάξεώς του. Συγκεκριμένα, δοθέντος ότι η θυγατέρα του αρχικώς ενάγοντος ..., φοιτήτρια κατά το επίδικο χρονικό διάστημα, συμπλήρωσε το 24^ο έτος το 1997, η σχετική αξίωση ανέρχεται: α) για το έτος 1996 στο ποσό των 144.000 δρχ. (8.000 επίδομα γάμου + 4.000 επίδομα τέκνου = 12.000 X 12 μήνες) ή 422,60, ευρώ, β) από 1.1.1997 έως 31.12.1997 στο ποσό των 216.00 δρχ. (12.000 επίδομα γάμου + 6.000 επίδομα τέκνου = 18.000 X 12 μήνες) ή 633,89 και γ) από 1.1.1998 έως 31.12.1998 στο ποσό των 144.000 δρχ. (12.000 επίδομα γάμου X 12 μήνες) ή 422,60 ευρώ και συνολικά το ποσό των 504.000 δρχ. (144.000+216.000+144.000) ή 1.479,09 ευρώ.

10. Εξάλλου, η αξίωση αυτή, ενόψει του χρόνου κατάθεσης της ένδικης αγωγής στο Διοικητικό Πρωτοδικείο ... (24.12.1998), δεν έχει υποπέσει στη διετή παραγραφή που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 90 του ν. 2362/1995, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο κατάθεσης της αγωγής και έχει κωδικοποιηθεί στο άρθρο 61 παρ. 1 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 166/2000 και ήδη π.δ. 169/2007, βλ. Ολ. Ελ.Συν 4333/2014, 929/2020).

11. Ακολούθως, πρέπει η ένδικη αγωγή να γίνει δεκτή και να υποχρεωθεί το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει στους συνεχίζοντες της δίκη, νομίμους κληρονόμους του αρχικώς ενάγοντος και ήδη ενάγοντες, κατά το λόγο της κληρονομικής τους μερίδας, το ποσό των 1.479,09 ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής σε αυτό (28.12.1998, βλ. σχετ. απόφαση 137/20104 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Λαμίας). Τέλος, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα [άρθρο 314

παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 349 παρ. 1 της Δικονομίας του ΕλΣ, ν. 4700/2020 (Α' 127)].

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την αγωγή.

Υποχρεώνει το Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει στον ... και στη ..., κατά το λόγο της κληρονομικής τους μερίδας, το ποσό των χιλίων τετρακοσίων εβδομήντα εννέα ευρώ και εννέα λεπτών (1.479,09 €), νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 6 Μαΐου 2021.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΙΧΑΛΑΚΗ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΛΑΠΑΤΑΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 13 Ιανουαρίου 2022.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ